

Nr 642

Av herr Ohlin m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 25, angående godkännande av Sveriges anslutning till konventionen angående upprättandet av Europeiska frihandelssammanslutningen, m. m.

Överenskommelsen rörande en sjustatsmarknad har i Sverige hälsats med stor och allmän tillfredsställelse, även om kritik framförts på vissa punkter. Den strävan att underlätta och utvidga det internationella varubytet, som överenskommelsen är uttryck för, måste anses vara alldeles särskilt välbefogad ur de mindre staternas synvinkel. De skulle eljest genom sin egen hemmamarknads begränsade omfattning ha att kämpa med ett ödesdigert handikapp vid uppbyggande och utveckling av en modern industri- och deras möjligheter till en effektivitetsfrämjande specialisering skulle reduceras på de flesta områden.

Överenskommelsen, som här nedan betecknas EFTA, är tänkt som en inledning till bildande av en stor västeuropeisk marknad genom en samordning med den kontinentala ekonomiska unionen. Vi framhäver vikten av att EFTA bedriver förhandlingarna om en sådan samordning på ett konstruktivt sätt och icke stelt fasthåller vid förslag som redan förkastats.

Vi vill uttrycka tillfredsställelse över planerna att på lämpligt sätt associera Finland med EFTA. Sverige bör naturligtvis stödja en strävan av denna art.

Grundidén i EFTA är att friare handel är till allas fördel. Självklart kräver medlemskap i en sådan organisation att medlemsstaterna var för sig bedriver en inre ekonomisk politik som harmonierar med handelspolitiken. Ett detaljerat regleringssystem för kapitalmarknad, byggnadsverksamhet m. m. i vårt land skulle strida mot huvudtanken i EFTA och minska fördelarna därav, ja skulle t. o. m. kunna utsätta vår ekonomi för allvarliga påfrestningar genom ogynnsamma konkurrensbetingelser för vårt näringsliv. Ett svenskt godkännande av EFTA bör alltså ha till konsekvens en omläggning av vår inre ekonomiska politik i sådan riktning att näringslivets rörelsefrihet ökas. Dessutom bör politiken mer än hittills syfta till att uppmuntra produktion och handel. Skattepolitiken bör ta sikte härpå. Exportkreditgarantisystemet bör göras mera smidigt och utvidgas i mån av behov. Även andra exportfrämjande åtgärder bör vidtagas. Regleringarna på kapitalmarknad och byggnadsområdet bör steg för steg avvecklas i snabb takt. En ökning av kapitall tillgången bör främjas. Avskaffande av hinder för grun-

dande i Sverige av dotterföretag till utländska företag är en viktig angelägenhet i detta sammanhang. Å andra sidan bör regeringen med kraft verka för att de hinder för etableringsrätt på lika villkor som f. n. finns i utlandet också avvecklas — såväl inom EFTA som inom sexstatsunionen.

Särskild uppmärksamhet tarvar de spörsmål som rör kravet på att Sveriges näringsliv vid export och på hemmamarknad icke skall ställas i ett ogynnsamt läge genom statliga åtgärder som fördyrar råvaruanskaffningen. Livsmedelsindustrien är härvidlag i ett särskilt ömtåligt läge eftersom priserna på jordbruksprodukter i Sverige vida överstiger de priser till vilka konkurrerande industrier i flera andra länder kan köpa dylika produkter. Självklart bör det vara staten angeläget, att genom särskilda åtgärder, som inte står i strid med vår jordbrukspolitikens huvudsyfte, skapa förutsättningar för lika villkor.

En närbesläktad viktig konsekvens av EFTA är att vårt land bör eftersträva att bereda förädlingsverksamhet lika goda förutsättningar som andra EFTA-länder gör. Relationen mellan tullarna på råvaror och på färdigvaror bör tas upp till prövning ur denna synvinkel och med hänsyn bl. a. till den danska politiken. Självklart bör därvid även andra hänsyn beaktas. Vi understryker än en gång vikten av en positiv hållning till inflöde av kapital från utlandet. Därigenom skulle förutsättningarna för en expansion av det svenska näringslivet förbättras, möjligheterna att bevilja exportkredit ökas samt — icke minst — våra möjligheter att medverka till utvecklingen inom de underutvecklade länderna ökas. Verksamhet av sistnämnda slag bör — även om humanitära motiv ingår — inte koncentreras på offentliga åtgärder allena. Vid sidan därav kan svensk entreprenörverksamhet och svensk export samt svenska dotterföretag på affärsmässig bas göra betydande insatser i dessa länder, särskilt om vissa politiska risker reduceras genom garantier och riskförsäkring av med exportkreditgarantien närbesläktad typ.

Beträffande EFTA:s möjligheter vill vi starkt understryka vikten av att en samordning sker av medlemsstaternas ekonomiska politik i konjunkturstabiliserande syfte och med hänsyn till behovet av att undvika inflation — och särskilt inflation i ojämn takt. Endast om strävandena härvidlag blir någorlunda framgångsrika, synes det bli möjligt att i längden förena stabila växelkurser med en allt friare handel. OEEC bör på detta område kunna göra en mycket betydelsefull insats. Vi anser det vara beklagligt, att dess arbete icke långt tidigare inriktats härpå. Bl. a. skulle dess ställning i dag i så fall varit starkare och de ur svensk synpunkt viktiga strävandena att bevara OEEC skulle haft större utsikter att lyckas. Ett kraftfullt svenskt initiativ bör nu icke längre dröja.

Den mindre företagsamheten inom olika näringsgrenar kommer att ställas inför en rad anpassningsproblem, om den skall kunna till fullo draga nytta av de friare marknadsförhållandena. Det är ett misstag att tro, att

t. ex. mindre industriföretag endast i undantagsfall kan uppjobba export till andra länder. Även företag av begränsad storlek kan framställa mindre artiklar och delar av större enheter i stora serier och till relativt låga kostnader. För att utvidga möjligheterna till export från smärre företag krävs emellertid bl. a. att marknadsundersökningar kommer till stånd i ökad utsträckning och med särskild inriktning på de mindre företagens behov samt att resultaten av sådana undersökningar snabbt ställs till företagsamhetens förfogande. Dessa företag behöver också vidgad information rörande tullförhållanden och ursprungsbevis m. m. under övergångstiden. Den omläggning av produktionen till ökad specialisering som i många fall blir nödvändig kommer att kräva ökad kapitaltillgång. Åtgärder till underlättande av kreditförsörjningen blir alltså erforderliga. Dessa och andra konkreta spörsmål som även gäller företagareföreningarnas och hantverksinstitutets verksamhet behandlades i en från folkpartihåll väckt särskild motion.

Vid sidan av den ovan berörda livsmedelsindustrien finns det även andra branscher som möter speciella problem i samband med EFTA. Även dessa spörsmål upptas till behandling i särskilda motioner.

I ett tidigt skede av förhandlingarna rörande ett europeiskt frihandelsområde har en särskild delegation, knuten till kommerskollegium, tillsatts för att handha ett grundläggande utrednings- och förbindelsearbete. I denna delegation har förutom statliga representanter ingått företrädare för olika grenar av näringslivet och dess organisationer liksom för arbetsmarknadens parter. Vid igångsättningen av det handelspolitiska samarbetet inom sjustatsmarknaden synes det vara motiverat, att denna delegation fortsätter att följa utvecklingen under den närmaste tiden efter starten. Delegationens arbete bör sålunda avpassas efter de nya förhållandena. Vidare bör riksdagen kontinuerligt hållas underrättad om utvecklingen.

Med hänvisning till ovanstående hemställer vi,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t förorda, att Kungl. Maj:t måtte vid utformningen av den inre ekonomiska politiken beakta nödvändigheten av att denna erhåller en liberal prägel som överensstämmer med EFTA:s grundidé och att mera hänsyn än hittills tas till att denna politik bör uppmuntra kapitalbildningen och näringslivets allmänna utveckling;

att Kungl. Maj:t ägnar särskild uppmärksamhet åt att förutsättningarna för produktion och förädlingsverksamhet inom vårt land blir lika gynnsamma som inom övriga medlemsstater vad tullförhållanden och näringslagstiftning m. m. beträffar och därvid prövar lämpliga vägar att främja en inströmning av utländskt kapital till Sverige, vilket skulle förbättra vår kapitalförsörjning och öka våra möjligheter

att befrämja ekonomiska framsteg i underutvecklade länder;

att Kungl. Maj:t tar initiativ för att inom ramen för EFTA och OEEC åstadkomma en konjunkturpolitisk samordning som kan underlätta bevarande av ett fast penningvärde och hög sysselsättning och befrämja ett närmande mellan EFTA och sexmaktsunionen;

att den svenska näringspolitiken tar sikte på att främja konkurrens på lika villkor mellan olika medlemsstaters näringsliv inom sådana områden där utan särskilda åtgärder ett handikapp för svensk produktion och handel skulle uppkomma; samt

att Kungl. Maj:t ägnar särskild uppmärksamhet åt att genom åtgärder beträffande kreditförsörjning, marknadsundersökning m. m. underlätta den mindre företagsamhetens utnyttjande av stormarknadens fördelar.

Stockholm den 16 februari 1960

Bertil Ohlin

O. Malmberg

Manne Ståhl

Wald. Svensson

Sven Gustafson

Sven Wedén

Henning Gustafsson

i Göteborg

i Skellefteå